

Rafał Klimek

Działania Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki w kontekście niebezpieczeństwa wystąpienia skutków kryzysu gospodarczego w województwie opolskim

Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa nr 2, 169-179

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Rafał KLIMEK

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu

DZIAŁANIA OPOLSKIEGO CENTRUM ROZWOJU GOSPODARKI W KONTEKŚCIE NIEBEZPIECZEŃSTWA WYSTĄPIENIA SKUTKÓW KRYZYSU GOSPODARCZEGO W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM

Światowy kryzys gospodarczy w ostatnich latach zaznaczył swoją obecność w mniejszym bądź większym stopniu w wielu państwach na świecie. Jedną z najważniejszych przyczyn jego powstania był kryzys neoliberalizmu, jako modelu dominującego we współczesnej gospodarce światowej. Wartości neoliberalistów zdecydowanie przeceniają indywidualizm i niepotrzebnie hołubią chciwość, wynosząc tę przywarę do rangi cnoty napędzającej gospodarkę, a także lekceważą społeczne aspekty gospodarowania i nie postrzegają człowieka jako centrum procesu reprodukcji.¹ W sferze wartości neoliberalizm prowadzi do ufinansowania bez mała wszystkiego, gdyż zgodnie z tą doktryną można handlować i warto wszystkim, co może przynosić zyski, także oczekiwaniami.²

Skutki kryzysu miały także swoje negatywne następstwa w Polsce. Działania antykryzysowe podejmowane były i są na poziomie centralnym, ale także na szczeblu regionów. Mając na uwadze zagrożenia ekonomiczne, jakie rysowały się w 2008 roku nad sektorem biznesu w województwie opolskim, Zarząd Województwa Opolskiego podjął różnego rodzaju działania prewencyjne, które zostały ujęte w dokumencie pod nazwą Program Ograniczenia Skutków Kryzysu Gospodarczego w Regionie Opolskim.³ Dokument ten stanowił zwięzłe podsumowanie prac powołanego jeszcze pod koniec 2008 roku przez władze regionu Zespołu Monitorującego Kryzys Gospodarczy w Województwie Opolskim. Najważniejszym celem Programu było uruchomienie przepływów finansowych mających na celu zapewnienie wzrostu gospodarki regionu poprzez aktywną, proinwestycyjną postawę samorządów i przedsiębiorców.⁴

Istotny ciężar działań organizacyjnych i operacyjnych wynikających z wdrażania ww. dokumentu został skoncentrowany na instytucji powołanej do życia przez Zarząd Województwa Opolskiego w 2007 roku, której celem jest wspieranie szeroko rozumianego sektora biznesu w regionie.⁵

Działania Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki w zakresie realizacji Programu Ograniczenia Skutków Kryzysu Gospodarczego w regionie opolskim koncentrowały się na dwóch priorytetach tego dokumentu, będących w kompetencji OCRG. Pierwszy priorytet dotyczył maksymalnego wykorzystania

¹ G.W. Kołodko, *Neoliberalizm i światowy kryzys gospodarczy*, „*Ekonomista*” 2010, nr 1.s.121

² *Ibidem*

³ *Program Ograniczenia Skutków Kryzysu Gospodarczego w Regionie Opolskim*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole 24.03.2009

⁴ *Ibidem*, s. 2

⁵ Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki zostało powołane uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego nr V/38/2007 z dnia 27 lutego 2007 roku, jako jednostka budżetowa Samorządu Województwa Opolskiego. Oficjalnie rozpoczęło swoją działalność 2 maja 2007 roku. Celem powstania nowej jednostki było połączenie w jednym ośrodku wszystkich dotychczasowych rozproszonych działań w regionie, inspirujących i wspierających zmiany strukturalne w dziedzinie gospodarki, rozwoju przedsiębiorczości i innowacji.

środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013, natomiast priorytet drugi polegał na budowaniu partnerstwa w regionie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i zwiększaniu atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Maksymalne wykorzystanie środków unijnych dostępnych w ramach programów operacyjnych wdrażanych na poziomie regionalnym i krajowym realizowano poprzez następujące działania:

Zwiększenie dostępu do kredytów dla przedsiębiorstw – dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych.

W dniu 9 października 2009 r. Zarząd Województwa Opolskiego Uchwałą nr 3965/2009 przyjął wzór umowy o dofinansowanie (przekazania dotacji na utworzenie lub wniesienie wkładu do funduszu gwarancyjnego lub funduszu pożyczkowego) projektu w ramach Działania 1.2 *Zapewnienie dostępu do finansowania przedsiębiorczości* RPO WO 2007 – 2013 stosowanego przez Instytucję Pośredniczącą II stopnia. Zgodnie z przyjętym wzorem Beneficjent może ubiegać się o 100% dofinansowania projektu. Instytucja Pośrednicząca II stopnia w dniu 9 grudnia 2009 r. podpisała 3 umowy na kwotę dofinansowania z EFRR 56 000 000,00 PLN (tj. 100% dofinansowania projektu). Celem zwiększenia dostępu do finansowania przedsiębiorczości dokapitalizowane zostały trzy regionalne fundusze pożyczkowe. Instytucja Pośrednicząca II stopnia w dniu 6 września 2010 roku podpisała 1 umowę na kwotę dofinansowania z EFRR 20 000 000,00 PLN (tj. 100% dofinansowania projektu). Celem zwiększenia dostępu do finansowania przedsiębiorczości dokapitalizowany został regionalny fundusz pożyczkowy.

Przedsiębiorcy uzyskali możliwość skorzystania z pożyczek udzielanej ze środków unijnych przez:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu (WFOŚiGW) dla prowadzących działalność lub realizujących inwestycję na terenie województwa opolskiego.
- Fundację Rozwoju Śląska oraz Wspierania Inicjatyw Lokalnych w ramach Funduszu Mikro-Pożyczkowego. Pożyczki skierowane były do małych przedsiębiorstw działających na terenie województwa opolskiego lub śląskiego na cele inwestycyjne – zakup nieruchomości, budowa, adaptacja, remont lub przebudowa nieruchomości, zakup maszyn, urządzeń, pojazdów użytkowych (nowych lub używanych), zakup wyposażenia biura, cele obrotowe – zakup materiałów, surowców, towarów handlowych.
- Regionalnego Funduszu Pożyczkowego. Pożyczki skierowane są do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw spoza województwa opolskiego na realizację inwestycji na terenie województwa opolskiego. Przeznaczenie pożyczek: zakup nieruchomości, budowa, remont lub przebudowa nieruchomości, zakup maszyn i urządzeń, zakup pojazdów, zakup wyposażenia biura, inne, nie mające charakteru konsumpcyjnego, zakup materiałów i surowców lub towarów (środki obrotowe).

Zdynamizowanie procesu wydawania środków z Unii Europejskiej dla przedsiębiorców.

W województwie opolskim wykorzystanie funduszy unijnych, poza środkami pozyskanymi w ramach Krajowej Rezerwy Wykonania, systematycznie wzrastało i kształtowało się na koniec 2011 roku na poziomie 93%.⁶ Dostępność tych środków umożliwiła wielu przedsiębiorcom zrealizowanie szeregu strategicznych inwestycji, zarówno podnoszących wydajność produkcji, jak i innowacyjność. Instrumenty polityki spójności przyczyniły się również do złagodzenia globalnego spowolnienia gospodarczego, które miało miejsce w województwie opolskim, jak i w całym kraju. Szacuje się, że około połowa wzrostu wypracowanego w Polsce PKB w 2009 i 2010 i 2011 r. została osiągnięta dzięki funduszom unijnym z polityki spójności.⁷

W odpowiedzi na globalne spowolnienie gospodarcze Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki zostało zobligowane do zdynamizowania procesu naboru, oceny i wyboru projektów do dofinansowania. Działania te w połączeniu z decyzją Instytucji Zarządzającej RPO, czyli Zarządem Województwa Opolskiego o zwiększeniu alokacji w poszczególnych naborach, spowodowały dofinansowanie znaczącej liczby projektów w poszczególnych naborach. Chodziło bowiem o udostępnienie sektorowi MSP w regionie kapitału służącego inwestycjom, które zgodnie z założeniami miałyby pobudzić gospodarkę województwa opolskiego.

Kolejnym istotnym działaniem mającym zamortyzować skutki kryzysu gospodarczego była zmiana wymogów formalnych związanych z przedkładaniem dokumentów potwierdzających posiadanie środków na finansowanie projektów na etapie składania wniosku przez przedsiębiorstwa. W dniu 9 października 2009 r. Zarząd Województwa Opolskiego Uchwałą nr 3963/2009 przyjął *Vademecum dla beneficjentów RPO WO 2007-2013 Tom II-Przygotowanie i wybór projektów w ramach RPO WO 2007-2013* wersja nr 8, z którego wynikało, iż beneficjent, który nie może udokumentować zabezpieczenia środków własnych tzn. ubiega się o promesę kredytową zobowiązany jest do załączenia do wniosku o dofinansowanie deklaracji, w której potwierdza, że udokumentuje posiadanie środków własnych w terminie nie dłuższym niż 45 dni kalendarzowych od dnia podjęcia przez Zarząd Województwa Opolskiego – IZ RPO WO 2007-2013 uchwały przyjmującej listę rankingową projektów do dofinansowania. Zmiana została pozytywnie odebrana przez przedsiębiorców, dla których koszty uzyskania promesy bankowej już na etapie składania dokumentacji projektowej stanowiły często istotną barierę finansową.

W dniu 12 lutego 2009 r. weszło w życie Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego zmieniające rozporządzenie w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych,⁸ na podstawie, której zniesione zostało ograniczenie przyznawania zaliczek dla przedsiębiorstw. Z kolei 9 marca 2009 r. Zarząd Województwa Opolskiego podjął decyzję o przyznaniu w ramach RPO WO 2007-2013 zaliczek przedsiębiorcom. Na początku czerwca 2009 r. Zarząd Województwa Opolskiego przyjął wzór umowy o dofinansowanie umożliwiający

⁶ Według danych Krajowego Systemu Informatycznego na dzień 30.12.2011 r.

⁷ Zobacz: *Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE Raport 2010*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Warszawa 2010

⁸ Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 10 lutego 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych, Dz.U. Nr 23, poz. 140

przyznawanie przedsiębiorcom dofinansowanie w formie zaliczki, co również stanowiło ułatwienie w montażu finansowym inwestycji współfinansowanych ze środków RPO WO 2007-2013.

Działania informacyjno-promocyjne.

Istotnym elementem służącym ograniczaniu skutków kryzysu gospodarczego w województwie opolskim była działalność punktów informacyjnych w zakresie promowania środków unijnych skierowanych do sektora MSP na Opolszczyźnie.

W związku z sytuacją gospodarczą, jaka zaistniała w gospodarce światowej w ostatnich latach oraz utrzymującym się światowym kryzysem gospodarczym Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki podejmowało szereg działań o charakterze informacyjnym, zapobiegających pogłębianiu się niekorzystnej sytuacji w sektorze przedsiębiorczości oraz mających na celu zachęcenie przedsiębiorców województwa opolskiego do aplikowania o środki UE. Działalność instytucji w tym zakresie przejawia się m. in. w szeroko pojmowanych akcjach promocyjnych i informacyjnych skierowanych do sektora zarówno przyszłych, jak i działających już na rynku przedsiębiorców. Kampanie informacyjno-promocyjne prowadzono przez Lokalny Punkt Informacyjny o Funduszach Europejskich (LPI), należący do sieci koordynowanej przez MRR.

Spotkania informacyjne organizowane przez LPI na terenie regionu miały charakter kompleksowy – pozwalają zdobyć przedsiębiorcy wszechstronną informację w zakresie pozyskiwania środków na realizację projektów z programów operacyjnych dostępnych w skali regionalnej, jak i na szczeblu centralnym. Ważnym elementem pracy LPI była także szeroko zakrojona promocja dobrych praktyk, (przykłady inwestycji zrealizowanych ze środków RPO WO 2007-2013) w regionie. Wszelkie działania informacyjno – promocyjne, realizowane przez LPI przy OCRG miały charakter ponadlokalny – co wynika ściśle z roli OCRG jako IP II dla RPO WO 2007-2013.

W ramach działań informacyjnych konsultanci Lokalnego Punktu Informacyjnego w OCRG udzielali na bieżąco informacji na temat możliwości pozyskania środków z RPO WO 2007-2013, PO KL, PO IG, PO I IS oraz PROW 2007-2013, a także z Powiatowych Urzędów Pracy. Ponadto LPI udzielał dodatkowych informacji m. in. na temat możliwości pozyskania środków z funduszy pożyczkowych udzielanych przez Fundację Rozwoju Śląska oraz Inicjatyw Lokalnych i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wszelkiego rodzaju działania informacyjne (telefon, mail, wizyta bezpośrednia) obejmowały także nową usługę z zakresu rozliczania i kontroli projektów realizowanych ze środków unijnych.

Działaniem komplementarnym do udzielanych informacji na temat rozliczania i kontroli projektów była kampania informacyjna dla beneficjentów I Osi Priorytetowej RPO WO 2007-2013, obejmująca cykl spotkań dla przedsiębiorców rozliczających projekty dofinansowane z OCRG. Spotkania prowadziły kompetentne osoby z merytorycznych działów, tj. Działu Rozliczeń i Działu Kontroli, funkcjonujących w ramach OCRG. Miały one charakter warsztatowy i cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród przedsiębiorców, którzy dzięki nim uzyskali praktyczną pomoc ze strony instytucji finansującej przy rozwiązywaniu problemów powstających przy rozliczaniu wniosków o płatność, jak i bieżących kontrolach realizowanych projektów. Działania konsultacyjne w tym zakresie pokazywały

beneficjentom, że rola OCRG nie kończy się na przyznaniu dofinansowania, ale polega też na bieżącym wsparciu przy dalszym procedowaniu nad dokumentacją finansową projektów.

W 2011 roku przeprowadzono cykl spotkań informacyjnych dla potencjalnych beneficjentów funduszy unijnych, organizowanych w kolejnych miastach powiatowych województwa opolskiego. Zakres spotkań obejmował praktyczne możliwości wsparcia inwestycji ze źródeł zewnętrznych, takich jak bezpośrednie dotacje unijne lub pożyczki na preferencyjnych warunkach. W spotkaniach tych na zaproszenie OCRG brali udział przedstawiciele instytucji okołobiznesowych, takich, jak Fundacja Rozwoju Śląska oraz Wspierania Inicjatyw Lokalnych, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalna Instytucja Finansująca (RIF), a także Opolski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Spółka z o.o.

Spotkania informacyjno-promocyjne dla przedsiębiorców odbywały się we wszystkich powiatach i były powtarzane cyklicznie w latach 2009-2011. Ponadto w związku z objęciem polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej zainicjowany został cykl spotkań z uczniami szkół powiatu opolskiego, mający na celu propagowanie wśród młodzieży szeroko pojętej wiedzy na temat funduszy unijnych, Unii Europejskiej oraz coraz bardziej znaczącej roli Polski w Radzie Unii Europejskiej.

Kompleksowa działalność Lokalnego Punktu Informacyjnego przekładała się na budowanie pozytywnego wizerunku OCRG wśród przedsiębiorców oraz ciągle poszerzanie wiedzy potencjalnych beneficjentów na temat funduszy unijnych i możliwości korzystania z nich oraz alternatywnych źródeł finansowania biznesu. Poprzez kontakt bezpośredni lub też pośredni każda osoba zainteresowana uzyska w jednym miejscu kompleksową i rzetelną informację oraz wszelkie niezbędne dane adresowe do podmiotów udzielających wsparcia. Dodatkowo beneficjenci realizujący już projekty korzystali na bieżąco z merytorycznej pomocy konsultantów w ramach usługi dotyczącej rozliczania i kontroli wniosków aplikacyjnych.

Drugim istotnym elementem walki z kryzysem gospodarczym w województwie opolskim było budowanie partnerstwa w regionie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej. Powyższy priorytet wdrażano poprzez tzw. część agencyjną OCRG. W zakresie rozwoju przedsiębiorczości zrealizowanych zostało kilka projektów ponadnarodowych. Rozwój przedsiębiorczości stanowił istotny element polityki OCRG w regionie, w tym celu postawiono na następujące działania:

- Promocja przedsiębiorczości.
- Rozwój kooperacyjnych powiązań lokalnych, regionalnych, krajowych i ponadnarodowych pomiędzy przedsiębiorcami oraz instytucjami zaangażowanymi w rozwój przedsiębiorczości.
- Rozwój międzynarodowej współpracy gospodarczej.
- Edukacja w zakresie przedsiębiorczości.
- Realizacja projektów dofinansowanych ze środków UE, krajowych i budżetu państwa.

W ramach promocji przedsiębiorczości w regionie prowadzono także inne działania:

- Opracowano i opublikowano bazę IOB z terenu województwa.

- Przeprowadzono kilkadziesiąt imprez służących promocji przedsiębiorczości i prezentacji dobrych praktyk (misje handlowe, gale biznesu, konkursy promujące najlepszych przedsiębiorców w regionie, giełdy kooperacyjne, itp.).
- Nawiązano liczne kontakty z IOB z kraju i zagranicy, placówkami dyplomatycznymi, jednostkami naukowo-badawczymi, JST.
- Wydano kilka publikacji upowszechniających informacje o programach operacyjnych i instytucjach zaangażowanych w dystrybucję środków UE na rozwój przedsiębiorstw.

Kolejnym elementem ograniczania skutków kryzysu gospodarczego w regionie opolskim były działania na rzecz wypromowania inicjatyw inkubatorowych w gminach i powiatach Opolszczyzny, a następnie zasilenie kapitałem finansowym powstających inkubatorów przedsiębiorczości.

Promowanie inicjatyw inkubatorowych na terenie województwa opolskiego obejmowało wiele podmiotów, do których zaliczamy:

- Inkubator Przedsiębiorczości w Prudniku;
- Inkubator Przedsiębiorczości w Kluczborku;
- Inkubator Przedsiębiorczości w Oleśnie;
- Inkubator Przedsiębiorczości w Ujeździe;
- Inkubator Przedsiębiorczości Branży Budowlanej w Oleśnie przy Macrobau sp. z o.o.;
- Centrum Biznesu w Dobrodzieniu;
- Centrum Biznesu przy Opolskiej Izbie Rzemieślniczej w Opolu;
- Opolskie Centrum Wysokich Technologii na rzecz Zrównoważonego Rozwoju w Opolu;
- Regionalne Centrum Transferu Wiedzy i Technologii Innowacyjnych przy PWSZ w Nysie.

Projekty ponadnarodowe w zakresie innowacji.

Ważnym aspektem realizacji partnerstwa w regionie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości stały się realizowane przez OCRG projekty ponadnarodowe w zakresie innowacji.

Adaptacja skutecznych i sprawdzonych dobrych praktyk, które umożliwiają rzeczywiste wdrażanie innowacji w przedsiębiorstwach oraz budują partnerskie relacje między naukowcami i przedsiębiorcami miała miejsce w ramach systemowych projektów współpracy ponadnarodowej „Opening Regional Innovation System in the Opolskie Voivodeship” (ORIS I, ORIS II), realizowanych z Dolną Austrią, która zaliczana jest do najbardziej innowacyjnych regionów UE. Dotychczas zaadaptowano na grunt województwa opolskiego dwie austriackie dobre praktyki: „Asystent Innowacji” i „Technology & Innovation Partner Coaching Methodology”-Partner Innowacji.

ORIS II „Opening Regional Innovation System in the Opolskie Voivodeship” (projekt zrealizowany w 2010r.).

Adaptacja dobrej praktyki pn. „asystent Innowacji” z Dolnej Austrii na Opolszczyznę – współpraca naukowców i przedsiębiorców w celu ułatwienia wdrożenia innowacji w firmach 13 Asystentów Innowacji (doktorantów) zaproponowało firmom 13 raportów nt. potencjału innowacyjnego firmy.

ORIS III „Opening Regional Innovation System in the Opolskie Voivodeship II” w okresie 1.04.2010-30.09.2011-projekt realizowany do 31.03.2012 r.

Adaptacja dobrej praktyki pn. „Technology & Innovation Partner Coaching Methodology” z Dolnej Austrii na Opolszczyznę – bezpośrednie wsparcie rozwoju innowacji w firmach.

Chodziło o nowe podejście (proaktywne)-urzędnik (Partner Innowacji) wychodzi naprzeciw potrzebom firmy i proponuje indywidualnie dostosowane wsparcie, a nie oczekuje „pasywnie” na zapytania przedsiębiorców. Metoda przełamać miała niekorzystny wizerunek urzędnika, była konkretnym wsparciem dla firm w regionie.

Działania Na Rzecz Zwiększenia Atrakcyjności Gospodarczej Regionu.

W ramach realizacji Programu Ograniczenia Skutków Kryzysu Gospodarczego OCRG podejmowało szereg działań, zarówno w obszarze zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu, jak i w obszarze wsparcia eksportu na Opolszczyźnie.

W sferze działań proinwestycyjnych OCRG brało udziału w międzynarodowych targach inwestycyjnych. Przygotowało także ofertę skierowaną bezpośrednio do wyselekcjonowanych firm i inwestorów. Realizowano także standardowe działania w zakresie realizacji obsługi projektów inwestycyjnych.

W obszarze działań proeksportowych podejmowano z kolei inicjatywy zachęcające przedsiębiorców do aktywności eksportowej. Prowadzono także działania informacyjno promocyjne w tym zakresie. Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki podejmowało również inicjatywy mające na celu promocję przedsiębiorstw z terenu województwa opolskiego za granicą.

Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera pozyskiwało i nadal pozyskuje nowe tereny i obiekty inwestycyjne, w tym także tereny należące do Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR). Na koniec 2009 r. w bazie COIE znajdowały się tereny inwestycyjne o łącznej powierzchni ok. 4300 ha, natomiast na koniec września 2011 r., w związku z zabiegami podjętymi przez COIE-ok. 5000 ha. Pozyskane tereny to tereny będące własnością gmin, ANR oraz osób prywatnych. Zabiegi dotyczyły m. in. wdrożenia procedur umożliwiających włączenie gruntów do podstref specjalnych stref ekonomicznych.

Przykładowo, nowymi terenami pozyskanymi do bazy ofert COIE stały się:

- Nysa Radzikowice – 255 ha, w tym ANR 194 ha (156,69 ha-podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park”)
- Strzelce Opolskie – Warmątowice – np. 400 ha (własność ANR i osób prywatnych)

Ponadto, COIE na bieżąco współpracowało z samorządami lokalnymi w ramach przygotowywania terenów pod przyszłe inwestycje oraz dostawcami mediów technicznych pod kątem usuwania barier inwestycyjnych po stronie infrastruktury technicznej terenów. Organizowane są również audyty terenów inwestycyjnych oraz spotkania z samorządowcami, na których omawiane są istotne kwestie związane z możliwościami inwestycyjnymi gmin oraz problemami z jakimi borykają się gminy w tym obszarze.

Lobbing na rzecz zmiany przepisów prawa.

Opolskie Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera prowadziło także aktywne działania lobbingowe na rzecz zmian w przepisach prawa.

W ramach ograniczania skutków kryzysu, OCRG przygotowało koncepcję zmian w Ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa⁹ dotyczących przekazywania gruntów z zasobów agencji nieruchomości rolnych na rzecz samorządu województwa.

Stanowisko przygotowane przez województwo opolskie zostało przyjęte 19 grudnia 2008 r. jako Stanowisko Konwentu Marszałków i następnie skierowane do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Odpowiedź w tej sprawie przygotował Pan Rafał Baniak Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki (MG), który zapewnił, że MG niezwłocznie przystąpi do weryfikacji terenów inwestycyjnych pozostających w zasobie ANR, które mogą stanowić atrakcyjną lokalizację dla potencjalnych inwestorów.

Stanowisko Konwentu Marszałków zostało przekazane 13 lutego 2009 r. parlamentarzystom ziemi opolskiej, z prośbą o zapoznanie się z postulowanymi zmianami oraz odpowiedzią z Ministerstwa Gospodarki.

Opolskie Centrum Obsługi Inwestora (COI) nie czekając na zmiany legislacyjne, przystąpiło wraz z ANR O/Opole do weryfikacji oferty terenów inwestycyjnych znajdujących się w zarządzie ANR pod kątem możliwości uwzględnienia ich w prowadzonej przez COI bazie ofert inwestycyjnych. W toku kolejnych spotkań z ANR zidentyfikowano kilkanaście lokalizacji, co do których podjęto strategiczne decyzje prowadzące do wyodrębnienia ich jako kompleksowej oferty inwestycyjnej (chodzi m. in. o nie zawieranie przez ANR umów na wieloletnią dzierżawę tych terenów i zgodę Agencji na zmianę przeznaczenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (np. z rolnego na przemysłowy itd.) niektórych spośród tych lokalizacji. Jednocześnie COI wystąpiło do samorządów lokalnych z terenu województwa z pytaniem o możliwość ich zaangażowania w proces uzbrajania tych terenów i budowę dróg dojazdowych. Ponadto, podjęta inicjatywa konsultowana jest z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiIZ), która z kolei współpracuje z Ministerstwem Gospodarki w sprawie utworzenia Krajowego Zasobu Terenów Inwestycyjnych, do którego weszłyby przede wszystkim tereny pozostające w zasobach ANR.

W ślad za podjętymi w 2009 i 2010 r. ww. działaniami COIE zorganizowało wizyty pracowników PAIiIZ w województwie opolskim, które miały na celu zaudytowanie największych terenów inwestycyjnych (w tym również będących własnością ANR), które docelowo mają znaleźć się w Katalogu Ofert Inwestycyjnych PAIiIZ.

Natomiast, bieżące monitorowanie sytuacji w przedmiotowym zakresie pozwoliło na stwierdzenie, iż Ministerstwo Gospodarki nie podjęło dalszych działań dot. ewentualnego procesu legislacyjnego postulowanych zmian. Ponadto, prośba skierowana do opolskich parlamentarzystów o wsparcie w lobbowaniu w sferach rządowych kwestii określonych w Stanowisku Konwentu Marszałków pozostała bez odpowiedzi.

⁹ Ustawa z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, Dz.U. 1991 Nr 107 poz. 464

Zagrożenia dla sektora przedsiębiorstw Opolszczyzny w kontekście drugiej fali kryzysu światowego.

Nadchodząca druga fala światowego kryzysu gospodarczego może stanowić pewne zagrożenie także dla gospodarki województwa opolskiego. Małe i średnie przedsiębiorstwa spodziewają się nadejścia drugiej fali kryzysu. Prawie co drugi przedsiębiorca uważa, że obecnie nie ma dobrych warunków na prowadzenie biznesu w Polsce.¹⁰

Dlatego też przedsiębiorcy w wielu branżach spodziewają się w najbliższych miesiącach spadku obrotów. Tego typu nastroje mogą przekładać się na odkładanie w czasie zaplanowanych przed firmy z Opolszczyzny inwestycji, na które zostały podpisane wcześniej umowy o dofinansowanie. Prawdopodobnie ze względu na pewną nieprzewidywalność rynku, OCRG będzie miało także do czynienia z przypadkami rezygnacji beneficjentów z zaplanowanych inwestycji. Istotnym problemem jest także coraz trudniejszy dostęp do kapitału dla przedsiębiorców. Banki komercyjne podnoszą koszty obsługi już zaciągniętych kredytów, co nie sprzyja optymizmowi wśród właścicieli firm.

Zdaniem specjalistów stagnacja na rynku pracy przeciągnie się aż do przyszłego roku. W 2012 r. dynamika wzrostu sprzedaży małych i średnich firm spadnie, niższy bowiem będzie wzrost zatrudnienia i wynagrodzeń. Firmy utrzymają koszty w ryzach i nadal będą ograniczały wzrost zatrudnienia i wynagrodzeń. Widoczna jest także obawa eksporterów przed ekspansją na rynki zagraniczne, chodzi tutaj o obawę przed niepewną przyszłością w obliczu kryzysu. Bardzo popularny w ostatnim czasie amerykański ekonomista Nouriel Roubini, prezes Global Economics LLC twierdzi, że druga fala kryzysu gospodarczego przyjdzie już w 2012 roku. Naukowiec uważa, że jest to efekt skumulowania się słabości największych gospodarek świata. Według eksperta jest 60 proc. szans na to, że największe światowe gospodarki ponownie wpadną w recesję.¹¹ Roubini podkreślał, że na ratowanie sytuacji nie można czekać pięć lat, tylko trzeba natychmiast podjąć działania.¹²

Druga fala kryzysu światowego, której według ekonomistów należy spodziewać się również w naszym kraju, może przynieść także problemy z aktywnością inwestorów zagranicznych w Polsce, a tym samym w województwie opolskim. Zagrożeniem jest po pierwsze niepewność potencjalnych inwestorów co do swojej przyszłości, a tym samym wstrzymywanie decyzji o inwestowaniu za granicą, po drugie zidentyfikowane jako istotne zjawisko masowej migracji i emigracji zarobkowej mieszkańców Opolszczyzny, wpływające na niedobór siły roboczej w regionie. Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest w ostatnich latach przenoszenie przez duże przedsiębiorstwa swych siedzib z terenu województwa opolskiego do innych regionów w Polsce, co ma bezpośrednie przełożenie na coraz mniejsze wpływy podatkowe do kas samorządów, nie wspominając o utraconych miejscach pracy w województwie opolskim.

¹⁰ Skaner mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) wyniki badania Keralla Research – opinie i prognozy przedsiębiorców 3 kwartał 2011. Keralla Research, Wrocław 2011r.

¹¹ Roubini: Druga fala kryzysu przyjdzie wcześniej, Gazeta Wyborcza 07.09.2011 r. http://wyborcza.biz/biznes/1,100896,10244850,Roubini__Druga_fala_kryzysu_przyjdzie_wczesniej.htm

¹² Ibidem

Podsumowanie

Konkludując należy stwierdzić, że Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki skutecznie zrealizowało priorytet: *„Maksymalne wykorzystanie środków unijnych dostępnych w ramach programów operacyjnych wdrażanych na poziomie regionalnym i krajowym.”* Udało się w sposób dynamiczny przeprowadzić nabory projektów dla przedsiębiorców, a także podpisać z nimi umowy, co w konsekwencji skutkowało realizacją wielu inwestycji biznesowych na terenie województwa (pomimo światowego kryzysu gospodarczego).

Dzięki zaangażowaniu OCRG województwo opolskie zdobyło także pierwsze miejsce w ramach konkursu MRR na tzw. krajową rezerwę wykonania, co w konsekwencji zaowocowało dodatkowym środkami finansowymi dla rozwoju regionu w wysokości 64,3 mln Euro.

Udało się także zdynamizować działania w obszarze szeroko rozumianego wzmocnienia przedsiębiorczości i innowacyjności w województwie (*„Budowa partnerstwa w regionie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej”*). Zrealizowano różnego rodzaju projekty ponadnarodowe, przeprowadzono setki konsultacji z przedsiębiorcami. Stworzono również atrakcyjne dla przedsiębiorców instrumenty inżynierii finansowej w postaci pożyczek i poręczeń kredytowych dla MSP.

Powstały nowe inkubatory przedsiębiorczości. Powiększono także bazę terenów inwestycyjny będącą w dyspozycji OCRG, zacieśniona została również współpraca z samorządami w regionie oraz z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych. Nawiązano także wiele obiecujących kontaktów z instytucjami otoczenia biznesu jak i potencjalnymi inwestorami, które mogą zaowocować w przyszłości.

Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki powinno w najbliższym czasie kontynuować istniejące oraz podjąć wszelkie możliwe nowe działania i mechanizmy, mające na celu złagodzenie skutków nadchodzącej drugiej fali światowego kryzysu gospodarczego, którego skutki będą odczuwalne także w województwie opolskim.

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu było znalezienie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób pod wieloma względami najsłabsze gospodarczo województwo opolskie radziło sobie w ostatnich latach ze skutkami światowego kryzysu gospodarczego. Istotnym orężem w walce z rzeczonym kryzysem stały się fundusze strukturalne Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013. Znaczna część najważniejszych celów gospodarczych na Opolszczyźnie była realizowana przez powołaną do tego celu instytucję otoczenia biznesu, która potrafiła w kryzysowym momencie wdrożyć szereg różnego rodzaju działań służących wzmocnieniu atrakcyjności gospodarczo – biznesowej regionu i przyczynić się tym samym do pewnej amortyzacji negatywnych skutków światowego kryzysu gospodarczego wśród przedsiębiorców z terenu województwa opolskiego.

Summary

This article was aimed at finding the answer to the question how Opolskie Voivodship which is one of the weakest economically region in Poland was fared in recent years with the effects of the global economic crisis. An important weapon in the fight to said crisis has become the European Regional Development Fund under the Regional Operational Program of the Opolskie Voivodship for the years 2007-2013. Much of the most important economic goals in this region was carried out by institution of the business environment, which could in time of crisis to implement a number of different types of actions to strengthen the economic attractiveness and business position of this region.

Bibliografia

1. Kołodko G.W., *Neoliberalizm i światowy kryzys gospodarczy*, Ekonomista 2010, nr 1
2. Skaner mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) wyniki badania Keralla Research opinie i prognozy przedsiębiorców 3 kwartał 2011. Keralla Research. Wrocław 2011
3. *Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE Raport 2010*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Warszawa 2010
4. *Roubini: Druga fala kryzysu przyjdzie wcześniej*, Gazeta Wyborcza 07.09.2011 r.
5. Program Ograniczenia Skutków Kryzysu Gospodarczego w Regionie Opolskim, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole 24.03.2009 r.
6. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 10 lutego 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych, Dz.U.Nr 23, poz.140
7. Ustawa z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, Dz.U. 1991 Nr 107 poz. 464